LUMO

2

6. Reformoidut kirkot ja anglikaaninen kirkko

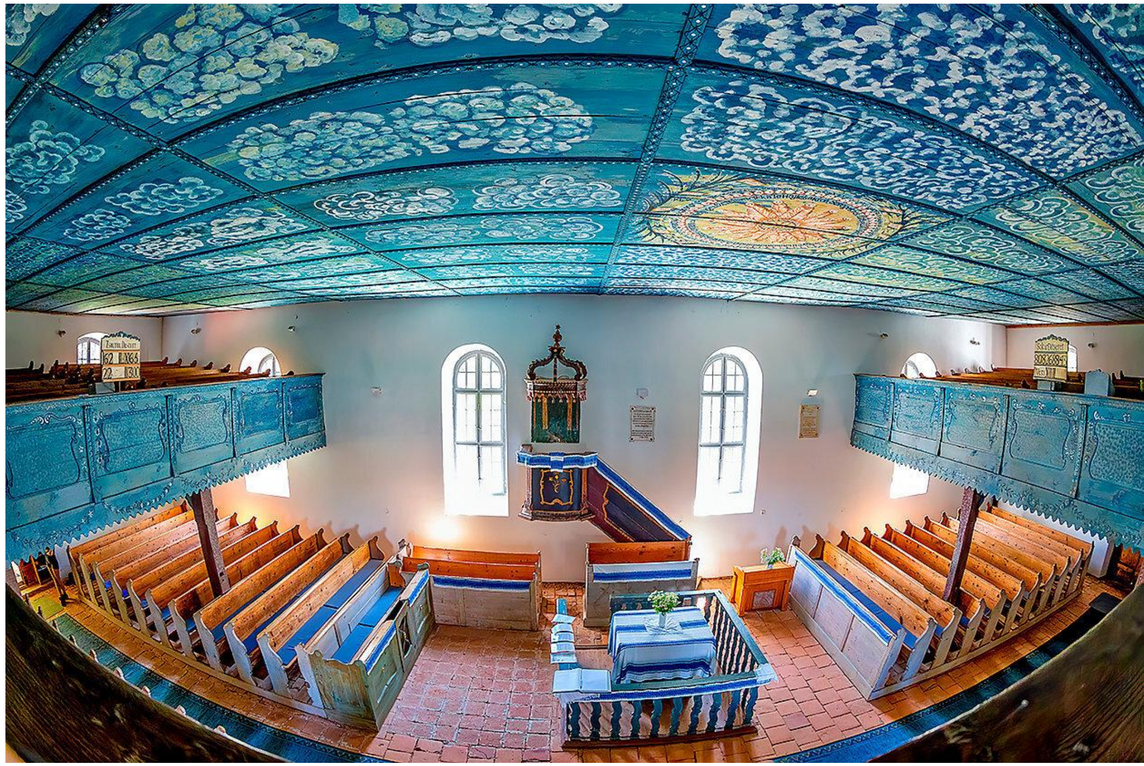
Reformoitujen kirkkojen moninaisuus

- Reformoidut kirkot syntyivät 1500-luvulla Sveitsissä (Zwingli ja Calvin).
- Reformoiduilla kirkoilla on noin 100–150 milj. kannattajaa, eikä niillä ole yhtenäistä oppia.
- Kirkot ovat itsenäisiä, ja seurakunnilla on laaja itsehallinto.
- Kirkoilla on taustan tai erityispiirteiden mukaan useita nimityksiä:
  - Eurooppa: reformoitu, kalvinistinen tai hugenottikirkko
  - Angloamerikkalainen maailma: presbyteerinen, kongregationalistinen tai independenttinen kirkko

Erityispiirteitä

- Lähtökohtana on, että vain Raamatussa mainitut asiat ovat hyväksyttäviä.
- Jumala on majesteetti ja usko on kuuliaisuutta.
- Maallikoilla on keskeinen rooli kirkossa, piispan virka lakkautettiin.
- Jumalanpalvelus on yksinkertainen saarnatilaisuus.
- Kirkkotilat ovat hyvin pelkistettyjä, niissä ei ole alttaria tai alttaritaulua.

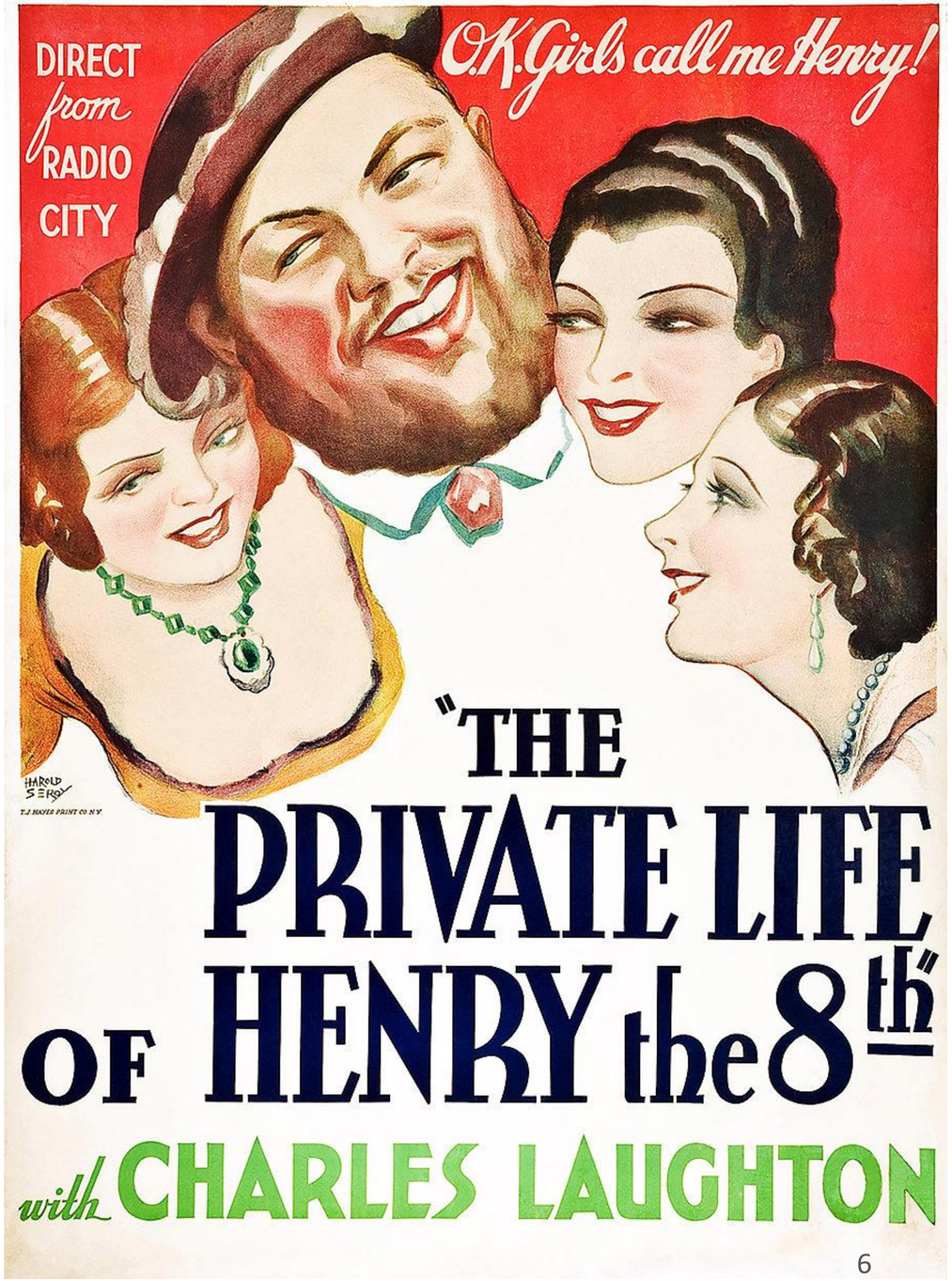
- kaksi sakramenttia: kaste ja ehtoollinen (kiitos- ja muistoateria, neljä kertaa vuodessa)
- pelastuskäsitys: predestinaatio-oppi (ei korosteta nykyisin)
- Usko ja etiikka kuuluvat kiinteästi yhteen.
- Raamatussa on ohjeita myös yhteiskunnalliseen elämään, joten uskovien on vaikutettava myös yhteiskunnassa ja politiikassa.
- **menestyksen teologia**: Menestyminen ja hyvien tekojen tekeminen kertovat, että ihminen on Jumalan suosiossa.

Anglikaaninen kirkko

- Anglikaanisiin kirkkoihin kuuluu noin 85 milj. jäsentä.
- Canterburyn arkkipiispa on kirkkojen hengellinen johtaja.
- yhden tai useamman valtion alueella toimivat hallintoalueet
- erilaisia painotuksia: korkea-, matala- ja väljäkirkollisuus

- Anglikaaninen kirkko syntyi Englannissa 1500-luvulla kuningas Henrik VIII:n julistautuessa Englannin kirkon johtajaksi paavin sijasta.
  - Luostarit lakkautettiin ja kirkon omaisuus siirrettiin valtiolle.
  - Papiston selibaattikielto kumottiin.
  - Jumalanpalvelus pidettiin englanniksi.
  - Ehtoollisviiniä tarjottiin myös maallikoille.

- Maria I ”Verinen” peruutti uskonnolliset uudistukset ja pyrki palauttamaan Englannin kirkon katolisuuteen väkivalloin.
- Elisabet I vakiinnutti anglikaanisuuden.
- Opin perustana on Raamattu (UT englanniksi 1525; *King James Bible*), ja se on kiteytetty The Book of Common Prayer –teoksessa (1549) sekä 39 artiklassa.

- Anglikaanisesta kirkosta tuli ”keskitien kirkko”, eräänlainen katolisuuden ja protestanttisuuden välimuoto.
- katolisia vaikutteita:
  - juhlava ja rikas liturgia
  - sakramenttien arvostus
  - piispuuden korostus (episkopaalinen kirkko -nimitys)
- luterilaisia vaikutteita:
  - hallitsija on kirkon pää
  - saarnan korostaminen
  - pelastuskäsitys (lut.)
  - kaksi sakramenttia, ehtoollinen muistoateria (ref.)

Reformaation radikaalit ja anabaptistit

- Kastajaliikkeitä syntyi eri puolilla Eurooppaa 1500- ja 1600-luvuilla.
- Liikkeet korostivat henkilökohtaista uskonkokemusta ja ottivat käyttöön uskovien kasteen.
- Monet lähtivät siirtolaisina Pohjois-Amerikkaan uskonvainojen vuoksi.
- Syntyi myös pieniä ryhmiä, jotka hylkäsivät kirkkoinstituutiot ja vetäytyivät maailmasta, kuten mennotiitat ja amissit.

